

## BURDUR İLİNDE ANASON TARIMININ COĞRAFİ ESASLARI

### *Geographical Features of Anise Plantation in Burdur Province*

Yard.Doç.Dr. Bayram ÇETİN\*



#### **Özet**

Anavatanı güneybatı Asya olan anason, ülkemizde 9 ilde üretimi yapılan bir bitkidir. Geçiş tipi iklimlerin hüküm sürdüğü yerlerde yetişme ortamı bulan anason, sanayi bitkisi olarak sınıflandırılır ve tohumları büyük ölçüde rakı üretiminde aroma ve koku vermek amacıyla kullanılır.

Ülkemizde 11 bin ila 13 bin ton arasında değişen yıllık anason üretiminin neredeyse tamamı başta Burdur olmak üzere, Göller Yöresi ve İçbatı Anadolu Bölümü'nde yer alan illerde yapılmaktadır. Yıllık anason üretimi 5 bin tona yaklaşan Burdur, ülke üretiminin neredeyse yarısını (%40 ila 45'ini) karşılar.

İlde anason üretimi bilhassa batı kesiminde yer alan ilçelerde yoğunlaşmıştır. Yeşilova başta olmak üzere, Karamanlı, Tefenni, Çavdır ve Gölhisar'a kadar kuzey-güney yönünde uzanan bu anason ekim sahasının oluşmasında şüphesiz yöre ikliminin etkisi büyüktür. Ülke üretiminin %35 ila 40'ının karşılandığı bu anason ekim sahası, ülke anason tarımının sürdürülebilirliği açısından önemlidir.

Sulama, pazarlama gibi bazı konularda sorunların yaşandığı anason tarımı, sözü edilen sorunların ortadan kaldırılması durumunda yöre halkına ekonomik açıdan katkıda bulunmaya devam edecektir.

**Anahtar Kelimeler:** Anason tarımı, tarım coğrafyası, anason ekim sahası.

\* Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Hatay.

**Abstract**

*Being native to the Southeast Asia, Anise is a plant that is cultivated in 9 different provinces of our country. Anise that mostly grows in transition climates is classified as an industrial plant and its seeds are mainly used in raki production with the intention of odour and aromatic taste.*

*The annual production of anise in our country ranges from 11 thousands tones to 13 thousands tones and almost all this amount is produced in the provinces of Lake District, particularly Burdur, and also in provinces located in Midwest Anatolia. Burdur with the production of 5 thousands production per annum provides almost half of the country's total production (%40 – 45).*

*The anise in the province is largely produced in western towns. Climate of the district doubtlessly has a great effect on the formation of this anise cultivation area which lies in the direction of north-south till Karamanlı, Tefenni, Çavdır, Gölhisar and especially Yeşilova. This cultivation area of anise which provides %35-40 of the country's total production is very important in terms of sustainability of the country's anise production.*

*Anise plantation that also has drawbacks such as irrigation, marketing etc. will continue to contribute economically to the people of this area providing these mentioned drawbacks are overcome.*

**Keywords:** *Anise Plantation, agricultural geography , anise plantation area.*

## Giriş

Sanayi bitkilerinin *baharatlar* sınıfında yer almasının yanında, kullanım şekline göre *aromatik ve tıbbi bitkiler* grubuna dahil olan anasonun (*Pimpinella Anisum L.*), anavatanı kesin olarak bilinmese de, uzak doğu ya da güneybatı Asya kökenli olduğuna dair görüşler vardır (Doğanay, 1998:172). Nitekim günümüzde Hindistan ve Çin'in dünyada belli başlı anason üreticileri olması bu görüşü destekler niteliktedir. Diğer taraftan kesinlik arz etmemesine karşın, günümüzde Hindistan ve Çin dışında anason üreten ülkelerin büyük oranda Akdeniz Havzası'nda yer alması (Suriye, Türkiye, Fas, Bulgaristan gibi) anason tarım kültürünün iklimik faktörlerin yanında büyük oranda Baharat Yolu'yla yayıldığı kanaatini oluşturmaktadır.

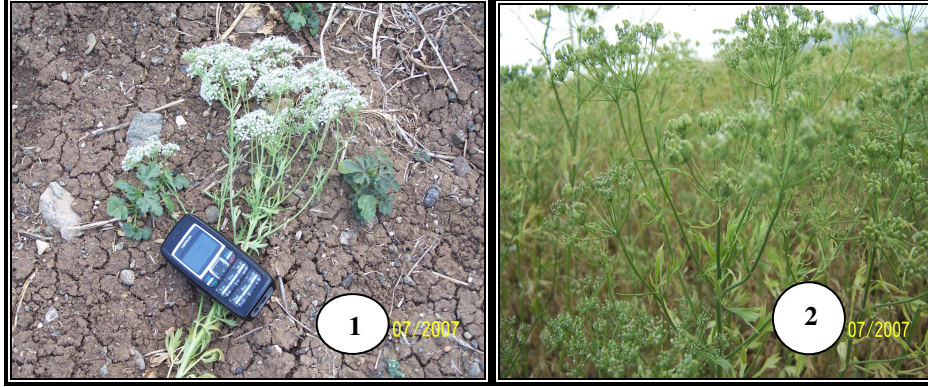
FAO'un son yıllara ait verilerine göre (2003,2004,2005 yılları) farklı türleriyle birlikte dünyada 32 ülkede anason tarımı yapılmakta, özellikle Hindistan, Suriye, Meksika ve Çin anason üretiminde başta gelmektedir. Bu ülkeler içerisinde Hindistan dünya anason üretiminin %23.5'ini tek başına karşılayarak liderliği elinde tutar. Dünya anason üretiminin 2005 yılında 469 bin tona yaklaştığı baz alınacak olursa, bu rekoltede 12.300 tonla 9. sırada yer alan Türkiye, dünya üretiminin %2.6'sını karşılar. Ülkemiz özellikle 1993 ve 1994 yıllarında yaklaşık 28 bin tonluk üretimiyle dünya sıralamasında Hindistan'dan sonra 2. sırada ve dünya üretiminin %8.4'ünü karşılar durumdayken, geçen 10 yıllık süreçte yıllık anason üretimi neredeyse %50'den daha fazla bir oranda azalmıştır. Dolayısıyla Türkiye bu sıralamada 9. sıraya kadar gerilemiştir. Bunda anason üretimine yönelik uygulanan politikaların değişmesi ve içki fabrikalarının özelleştirilmesinin yanında, özellikle Suriye, Meksika, Çin, İran ve Bulgaristan gibi ülkelerin üretimlerini artırmaları etkilidir<sup>1</sup> ([www.faostat.fao.org](http://www.faostat.fao.org)).

Tek yıllık otsu bir bitki olan anason, 50-60 cm uzunluğunda, dik, silindirik gövdeli, içi boş, çok dallı, tüylü ve üstü çizgilidir. Tohumları armut şeklinde küçük, üzeri tüylü, yeşilimsi sarı renklidir (Fotoğraf 1-2). %1-6 oranında *anetol* denilen eterli bir yağ taşıyan bitkinin tohumları, ülkemizde büyük oranda içki sanayinde bilhassa *rakı* üretiminde aroma ve koku kazandırması amacıyla kullanılır. Bu yönüyle sanayi bitkisi özelliği taşıyan anasonun diğer yaygın kullanım şekli, tıbbi (özellikle alternatif tıp) amaçlıdır. Öksürük gibi bazı rahatsızlıklara iyi gelmesi nedeniyle ilaç sanayinde kullanılmasının yanında, özellikle mide ve bağırsaklarda rahatlatıcı, iştah açıcı etkiye sahip olduğu için evlerde kaynatılarak çay olarak da tüketilir ([www.wikipedia.org](http://www.wikipedia.org)). Bu nedenle aktarlarda kolayca bulunabilen

---

<sup>1</sup> FAO'da yer alan dünya anason üretimine dair veriler *anason (anise)*, *Çin anasonu ya da yıldız anasonu (badian)*, *rezene (fennel)* ve *kişniş (corian)* üretimini kapsamaktadır.

bitkiler arasındadır. Günümüz verilerine göre ülkemizde, başta Burdur ve Denizli olmak üzere toplam 9 ilde<sup>2</sup> tarımı yapılmaktadır.

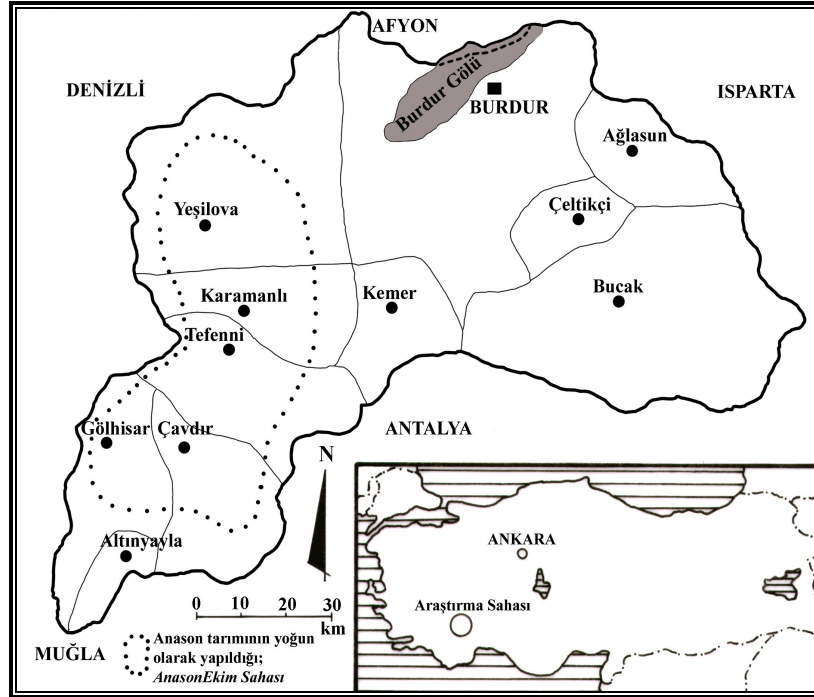


**Fotoğraf 1:** Çiçek dönemi – **2:** Olgunlaşma döneminde olan anason bitkileri (Burdur-Yeşilova).

Bu çalışmada Burdur'daki anason tarımı, coğrafi bakış açısıyla incelenmiştir. Dolayısıyla anason tarım kültürünün Burdur ili ve çevresine yerleşmesinde ve ilin anason üretiminde öne çıkmasında etkili olan coğrafi faktörlerin tespiti ve sonuçları üzerinde durulmuş, ek olarak anason tarımının sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin sunulması amaçlanmıştır.

Burdur İli, Akdeniz Bölgesi'nde, bölgenin Ege ve İç Anadolu sınırlarına yakın Göller Yöresi'nde yer alır (Harita 1). Afyon, Isparta, Denizli, Muğla ve Antalya ile çevrelenen il topraklarının tamamı Akdeniz Bölgesi'ndedir. Bu konumuyla il, Batı Akdeniz'in kıyı kesimi ile Ege ve İç Anadolu Bölgeleri arasında kavşak özelliği taşıırken, aynı zamanda Akdeniz iklimi ile iç kesimlerdeki karasal iklim arasındaki geçiş sahasında yer alır. Böylece il toprakları anason tarımı için uygun olan *geçiş* iklim tipinin görüldüğü yer konumundadır.

<sup>2</sup> Ülkemizde 2000-2001 yıllarına kadar 11 ilde anason tarımı yapılırken, TEKEL'in kota uygulaması ve içki fabrikalarının özelleşmesiyle talebin düşmesine bağlı olarak üretim azalmış, dolayısıyla bu yıllara kadar üretici konumunda olan Uşak ve Aydın illeri bu özelliğini yitirmiştir. Anason tarımının sürdürüldüğü il 9'a düşmüştür (Tablo 2).



Harita 1: Burdur İlinin Lokasyon Haritası

### 1. Anasonun Yetiştirme Koşulları ve Burdur İlinin İklim Özellikleri

Tek yıllık bir bitki olan ve dolayısıyla her yıl ekimi yapılan anasonun tarımında *iklim ve toprak* başlıca belirleyici doğal çevre koşullarından olmakla birlikte, bunlardan bilhassa iklimin daha ağır bastığı kesin olarak söylenebilir. Farklı iklimlere adapte olmuş türlerine rastlanmasına karşın, büyük oranda sıcak, nemli, denizel iklimler ile karasal karakterli iklimler arasındaki *geçiş tipi* iklimlerin hakim olduğu yerlere uyum sağlamıştır.

Birçok tarım bitkisinin yetiştirme koşullarını belirleyen sıcaklık, anason tarımı için de temel belirleyici iklim elemanı olarak karşımıza çıkar. Gerçi 135 ila 150 gün vejetasyon süresi olan bitki, bulutluluk oranının az olduğu, açık ve sıcak iklimlerde iyi yetişse de, çok seçici değildir. Vejetasyon süresinin genellikle açık güneşli, aynı zamanda biraz serin olması iyi bir anason tarımı için önemlidir. Ekiminin genellikle Mart ya da Nisan aylarında yapılıyor olması, kış mevsiminde meydana gelebilecek düşük sıcaklık değerlerini anason tarımı açısından önemsiz kılarken, Mart ya da Nisan aylarında meydana gelebilecek beklenmedik don olayları anason tarımını olumsuz etkileyebilir. Anason tarımında iklim elemanı olarak sıcaklığın en belirleyici olduğu tek dönem, işte bu Mart-Nisan devresidir.

**Tablo 1.** Burdur, Yeşilova ve Tefenni’de Bazı İklim Elemanlarının Yıl İçerisinde Aylara Göre Dağılışı.

İklim Elemanları	İstasyonlar <sup>3</sup>	Aylar												Yıllık
		O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	
Ort. Sic. (°C)	Burdur	2.5	3.4	6.8	11.4	16.4	21.2	24.5	24.0	19.7	14.2	8.2	3.9	13.0
	Yeşilova	1.8	1.7	4.2	9.8	15.2	19.1	22.1	21.7	18.5	11.4	6.7	2.5	11.2
	Tefenni	1.3	2	5.3	10.5	15.4	20	23.2	22.9	18.7	12.7	6.7	2.8	11.8
Mak. Sic. (°C)	Burdur	16.6	19.4	27.8	29.0	33.5	36.8	39.0	38.3	37.0	32.4	25.6	15.8	39.0
	Yeşilova	15.6	16.6	21.5	25.5	30.4	32	35.8	36.2	32.6	29.9	22.6	17.6	36.2
	Tefenni	16.8	18.2	27.8	28.8	32.8	36	39	37.6	34.4	30.4	25	17.8	39
Min. Sic. (°C)	Burdur	-14.0	-13.0	-11.6	-7.0	-0.4	5.2	9.7	10.2	4.4	-2.0	-9.9	-11.0	-14.0
	Yeşilova	-13.4	-15.2	-15.2	-2.8	1.5	7.5	7.5	7.5	2.5	-2.2	-6	-13.5	-15.2
	Tefenni	-15	-18	-18	-10	-3	2	6.3	8	1.2	-4	-12	-13.4	-18
Donlu Gün Sayısı	Burdur	17.7	16.0	9.4	0.9	0.0	-	-	-	-	0.3	6.0	13.3	63.6
	Yeşilova	18.2	16.2	12.8	1.3	-	-	-	-	-	1	6.2	17.2	72.9
	Tefenni	22.5	20.5	16	2.4	0.1	-	-	-	-	1.2	8.8	18.4	89.9
Ort. Yağış (mm)	Burdur	50.6	38.9	47.4	51.3	41.5	26.2	16.2	7.7	16.4	30.9	39.6	61.3	428.0
	Yeşilova	47.8	31.4	33.5	24.1	25.2	8.5	11.4	1.9	5.3	10	36.6	31.9	267.6
	Tefenni	52.5	47.9	47.4	36.9	37	24.5	19.2	15.7	12.3	23.5	51.2	73.5	441.6
Bağıl Nem (%)	Burdur	74	68	63	60	56	49	43	44	48	58	67	76	58
	Yeşilova	75	73	68	58	50	47	44	43	45	54	70	73	58
	Tefenni	73	69	64	59	56	49	45	45	48	57	66	74	58
Ort. Dolu Yağ. Gün Say.	Burdur	-	0.1	0.3	0.2	0.2	0.1	-	-	-	-	0.1	-	1.1
	Yeşilova	-	-	0.2	0.5	-	0.2	-	0.2	-	0.2	-	-	1.3
	Tefenni	-	0.1	0.5	0.8	0.2	0.7	0.1	0.1	-	0.1	-	0.1	2.7

**Kaynak:** DMİGM kayıtlarından alınmıştır (İstasyonların rasat sürelerine bağlı olarak Burdur 30, Tefenni 20 ve Yeşilova 6 yıllık rasat sonuçları değerlendirilmiştir).

Sıcaklıktan sonra belirleyici olan diğer bir iklim elemanı yağış ve nemdir. Burada özellikle yağışın miktarından çok, rejimi yani yağışın yıl içerisindeki dağılışının daha etkili olduğu rahatlıkla söylenebilir. Çünkü anason yetiştirme döneminde suya ihtiyaç duyan bir

<sup>3</sup> Meteoroloji istasyonlarının olmaması nedeniyle Karamanlı, Çavdır ve Gölhisar’a ait veriler tabloda yer almamaktadır. Diğer taraftan Tefenni ve Yeşilova’nın değerlerinden çok farklı olması da beklenemez. Diğer bir ifadeyle bu değerlerin araştırma sahasının iklim özelliklerini yansıttığı söylenebilir.

bitki olmasına karşın, olgunlaşma dönemlerinde (Temmuz ayının sonu ile Ağustos ayı) yağıştan olumsuz etkilenen bir bitkidir. Olgunlaşma döneminde meydana gelebilecek yağışlar, büyük oranda ilaç ve içki endüstrisinde kullanılacak olan tohumlarda yağ ve renk kaybına neden olmakta ve dolayısıyla ürünün pazar değerini düşürmektedir.

İstenilen düzeyde ve kalitede anason tarımının gerçekleştirilebilmesi için yağış rejimine ek olarak, mutlak nem oranlarının da düşük olması gerekir. Özellikle denizel etkilere açık olan kıyı kesimleri kaliteli anason tarımı için uygun yerler değildir. Bu nedenle 1000 ila 1400 m'ler arasında yükseltiye sahip alanların anason tarımına uygun olduğu söylenebilir.

Burdur ili Akdeniz Bölgesi'nde yer almasına rağmen, konumuyla birlikte hem kıyıya ve hem de İç Anadolu'ya göre değişen coğrafi faktörlerin etkisinden dolayı, burada gerek Akdeniz ve gerekse karasal iklimlerin karakteristik özelliklerini görmek pek mümkün değildir. Bunda, her iki iklimin egemenlik alanı arasında kalmasının yanında, orografik uzanış ve yükselti gibi coğrafi etmenlerin de rolü büyüktür. İlde özellikle anason tarımının yoğun olarak yapıldığı Yeşilova, Karamanlı Tefenni ve Gölhisar ilçelerinde bu iklimatik özellikler daha belirgin hissedilir. Kıyıdan itibaren adeta bir duvar gibi yükselen Toroslar, denizel etkilerin iç kısımlara kadar sokulmasına engel olmakta, dolayısıyla kuş uçuşu yaklaşık 100-150 km mesafede yer alan kıyı ile Burdur (il geneli) arasında iklim özelliklerinin değişmesine yol açmaktadır. Burdur'da hakim olan iklim, *yağışların çoğunlukla kış ve ilkbahar mevsimlerinde düştüğü, yaz kuraklığının yaşandığı yarı kurak*, bir geçiş tipi iklim olarak tanımlanabilir.

Burdur'da ortalama sıcaklıkların yıl içerisindeki dağılışı incelendiğinde, yıllık ortalama sıcaklığın 13 °C olduğu ve en düşük sıcaklığın ise 2.5 °C'yle Ocak ayında yaşandığı görülür. Dolayısıyla aylık ortalama sıcaklık değerlerine göre yıl içerisinde tarım faaliyetlerini özellikle anason tarımını olumsuz etkileyecek bir durum söz konusu değildir. Buna ek olarak anason tarımının yoğun olarak sürdürüldüğü ilin batı kesiminde ise yükseltiden dolayı sıcaklık değerlerinin biraz daha düştüğü de ayrı bir gerçektir. Yıllık ortalama sıcaklık değerleri Burdur istasyonunda 13°C iken, Yeşilova istasyonunda 11.2°C, Tefenni istasyonunda ise 11.8°C olarak karşımıza çıkar. Sıcaklık değerlerinin dağılışındaki bu farklılık, kesin hatlarla olmasa da anason tarımının ildeki dağılışında etkili olduğu söylenebilir. Zira anason çok seçici olmasa da, yazların serin geçtiği, bir nevi yayla özelliği gösteren yerlerde iyi yetişmektedir. Diğer taraftan maksimum ve minimum sıcaklık değerleri ile donlu gün sayısının dağılışı incelendiğinde, Mart, Nisan ve Mayıs aylarında minimum sıcaklıklar sıfırın altına düşebilmektedir (Tablo 1). Elbette ki, bu aylarda

minimum sıcaklık değerlerinin görüldüğü günlerin tamamı donlu gün özelliği taşımadığı için doğrudan bunlara göre bir değerlendirme yapmak da pek doğru görünmemektedir.

Ortalama yağış değerlerinin yıl içerisindeki dağılışında, anason tarımı açısından en büyük olumsuzluk yağışın bir miktar yaz mevsimine kaymış olmasıdır. Bilhassa hasat dönemi olan Temmuz sonu ile Ağustos ayı boyunca meydana gelebilecek yağışlar ürünün kalitesini olumsuz etkiler. Nitekim bazı yıllarda sözü geçen dönemde meydana gelen yağışlar rekoltenin ve ürün kalitesinin düşmesine yol açmıştır.

Anason tarımını etkileyen önemli diğer bir iklim elemanı ise *rüzgardır*. Rüzgarın hızının ötesinde, bilhassa estiği yöne göre sıcak-kurak ve soğuk etkisi çok daha önemlidir. Anasonun hemen her döneminde ama özellikle çiçeklenme ve olgunlaşma dönemlerinde (Haziran, Temmuz) lodos olumsuz bir etki yaratır. Bu dönemlerde çiçeklerin solmasına ya da tohumların dolgun olmamasına neden olan lodos, rekolteyi doğrudan etkilediği gibi, bitkinin gelişme döneminde ise su ihtiyacını artırmaktadır. Dolayısıyla, serin hava şartlarından hoşlanan anason bitkisinin verimliliği açısından kuzey sektörlü rüzgarlardan *yıldız* ve *poyrazın* son derece olumlu etkileri olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu nedenle, kuzey sektörlü rüzgarlara açık ya da bahar ve yaz mevsimlerinde (anasonun vejetasyon dönemi) bu rüzgarların esme sıklığının yüksek olduğu alanlar anason tarımı için son derece uygun yerlerdir. Bu bağlamda özellikle kuzey sektörlü rüzgarlara göre, bakının da anason tarımı üzerinde etkinliğinden bahsedilebilir.

Toprak konusunda seçici olmamasına karşın, kireç ve besin maddelerince zengin, çabuk tava gelebilen, gevşek-geçirgen, orta hafif ağırlıktaki topraklardan hoşlanır. Nemli topraklar anason tarımına uygun değildir.

Sonuç itibarıyla anavatani güneybatı Asya olarak kabul gören ve baharat yoluyla Akdeniz Havzası'na yayıldığını düşündüğümüz anason tarım kültürü ülkemizde Burdur ili ve çevresinde, diğer bir ifadeyle Göller Yöresi, İçbatı Anadolu Bölümü gibi geçiş karakterli iklim özelliklerinin hakim olduğu alanlarda yoğunluk kazanmıştır. Bunda en önemli etken, yörenin Akdeniz limanlarına yakın olmasının yanında, hiç şüphe yok ki yörenin iklim özelliklerinin anason tarımına uygun olması ve tarım ürünlerinde çeşitliliğe olanak tanımasıdır. Bunun da ötesinde özellikle Burdur ilinin batı kesiminde kuzey-güney yönünde uzanan Yeşilova, Karamanlı, Tefenni, Gölhisar hattında yoğunluk kazanmasında ve hatta *anason ekim sahası* olarak adlandırabileceğimiz bir hattın burada oluşmasında iklimle beraber anason tarım kültürünün benimsenmesinin etkisi büyüktür. Yörenin iklim özelliklerinin tütün, pamuk gibi yüksek gelir getiren endüstri bitkilerinin yetişmesine imkan tanıması, burada şekerpancarı ve anason tarım kültürlerinin yerleşmesine olanak vermiş,



daha sonra 1900'lü yıllardan günümüze kadar gelen süreçte ülkemizde içki fabrikalarının<sup>4</sup> sayısının ve buna bağlı olarak rakı üretiminin artışıyla bu kültür daha da pekişmiştir.

## 2. Burdur'da Anason Tarımı ve Üretimin İl Geneline Dağılışı

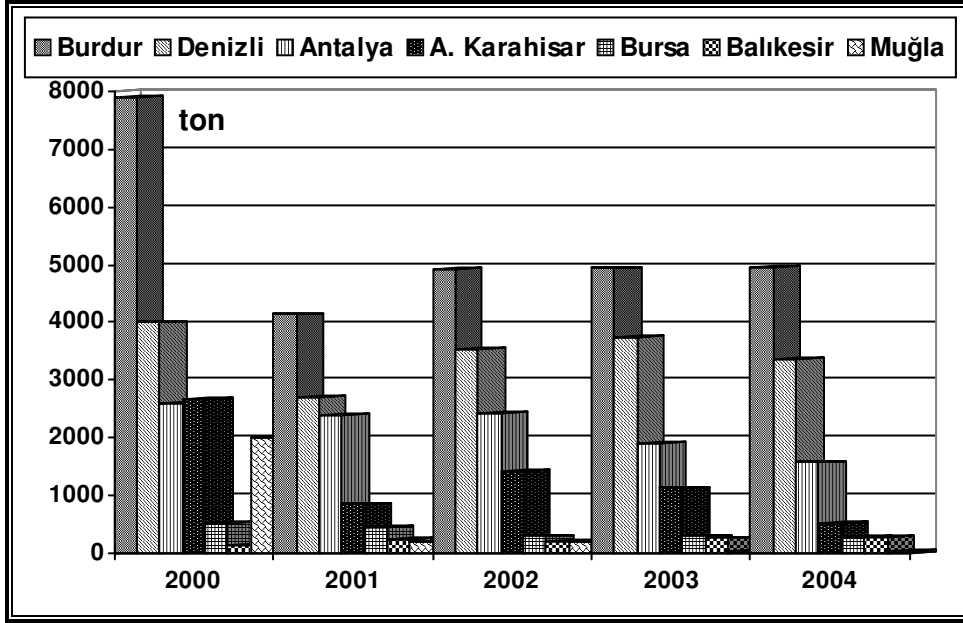
Burdur'daki anason üretimine dair ayrıntılara değinmeden önce, ilke genelindeki üretimi kısaca değerlendirmek gerekirse; Son birkaç yıllık sonuçlara göre, yıllık anason üretiminin 11 bin ila 13 bin ton arasında değiştiği ülkemizde, üretimin 9 ilde toplandığı söylenebilir. Üretim büyük oranda Akdeniz ve Ege Bölgeleri'nde yoğunlaşırken, kısmen Marmara Bölgesi'nde de anason üretiminin yapıldığı bilinen bir gerçektir. Fakat Marmara Bölgesi'nin yıllık üretimdeki payı %2.5 civarında olup, bölgede sadece Bursa'da tarımı yapılmaktadır. Ülkemizdeki yıllık anason üretimine bakıldığında Burdur'un payının %40-45 gibi, neredeyse ilke üretiminin yarısını karşıladığı görülür. Anason üretiminde Burdur'u, Denizli, Antalya ve Afyonkarahisar gibi, Burdur'a sınırı olan iller takip etmektedir (Tablo 2, Şekil 1). Bilhassa Denizli (%30) ve Antalya (%15) üretimdeki paylarıyla, Burdur'dan sonra söz sahibidirler. Bu konuda 2000'li yılların başına kadar neredeyse 2 bin ton civarında üretim yapan Muğla'nın anason üretimi, 2000 yılından sonra ilke genelinde meydana gelen düşüşle birlikte 16 tona kadar gerilemiş, diğer bir ifadeyle Muğla İlinde anason tarımı sona erme noktasına gelmiştir (Tablo 2).

**Tablo 2.** 2000-2004 Yılları Arasında Türkiye'deki Anason Üretiminin İllere Göre Dağılımı.

Yıl	2000		2001		2002		2003		2004	
	Üretim (ton)	%	Üretim (ton)	%	Üretim (ton)	%	Üretim (ton)	%	Üretim (ton)	%
Burdur	7918	39.5	4134	37.5	4922	37.8	4938	40.1	4959	45.0
Denizli	4004	20.0	2695	24.5	3532	27.1	3734	30.3	3369	30.6
Antalya	2600	13.0	2390	21.7	2423	18.6	1892	15.3	1570	14.2
A.Karahisar	2672	13.3	841	7.6	1401	10.7	1112	9.0	502	4.5
Bursa	511	2.5	451	4.1	288	2.2	288	2.3	276	2.5
Bahkesir	125	0.6	225	2.0	200	1.5	250	2.0	273	2.4
Muğla	1980	9.9	180	1.6	180	1.3	30	0.2	16	0.1
Kütahya	119	0.5	42	0.3	39	0.3	35	0.2	13	0.1
Uşak	37	0.1	26	0.2	-	-	-	-	-	-
İzmir	30	0.1	16	0.1	15	0.1	21	0.1	22	0.2
Aydın	4	0.02	-	-	-	-	-	-	-	-
<b>Toplam</b>	<b>20000</b>	<b>100</b>	<b>11000</b>	<b>100</b>	<b>13000</b>	<b>100</b>	<b>12300</b>	<b>100</b>	<b>11000</b>	<b>100</b>

**Kaynak:** DİE, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, Tarımsal Yapı (üretim, fiyat, değer) Ankara.

<sup>4</sup> Türkiye'de rakı üreten içki fabrikalarının kuruluş kronolojisi; 1922'de Rakı İmalathanesi olarak kurulan Gaziantep İçki Fabrikası, 1923'de İstanbul Paşabahçe İçki Fabrikası, 1931'de Tekirdağ İçki Fabrikası, 1967'de Diyarbakır İçki Fabrikası ve son olarak 1992'de Nevşehir İçki fabrikası açılmıştır (<http://www.mey.com.tr/tarihce>).



Şekil 1: Türkiye’de 2000-2004 Yılları Arasında Bazı İllerin Anason Üretimi.

Üretimdeki gerilemeyi göstermek açısından Muğla iyi bir örnek teşkil edebilir. Fakat kabul edilmelidir ki, üretim miktarındaki bu gerileme diğer üretici iller için de geçerlidir. Dolayısıyla ülke geneline hitap ettiği gözden kaçmamaktadır. Nitekim 2000 yılında 20 bin tonu bulan Türkiye anason üretimi, 2004 yılına gelindiğinde neredeyse %50 oranında düşerek 11 bin ton civarında gerçekleşmiştir. Yine 2000 yılında az da olsa üretime katılan Aydın ve Uşak illerinde, bu tarihten sonra anason üretimi durmuştur. Bunun en önemli nedenlerinden biri 2004 yılına kadar ülkemizde anasonun başta gelen alıcısı konumunda olan TEKEL’in anason alımına 2000 yılından itibaren uyguladığı kotadır. 1992’den bu tarihe kadar hemen her yıl üretilen anasonun tamamını satın alan bu kuruluş, bu uygulamasını durdurarak ihtiyacı kadar anason alımına, dolayısıyla üretici başına sınırlı bir miktar ürün almaya başlamıştır. Bunu takiben TEKEL’e ait içki fabrikalarının 2004 yılında özelleştirilmesi de anason üretiminin gerilemesinde etkili faktörlerdendir. Sonuç olarak denilebilir ki, anason rekoltesinin yıllık değişimi, büyük oranda talebe bağlıdır. Daha önceden de belirtildiği gibi, kullanım alanının büyük oranda içki sanayiyle sınırlı olması, pazarın daralmasına yol açmakta, dolayısıyla yıllık rekolte bu pazarın talebine göre

belirlenmektedir. Nitekim yıllara göre anason üretiminde büyük farklılıkların olması bunu desteklemektedir.<sup>5</sup>

Burdur'da anason tarımı, sulanabilen araziler başta olmak üzere, kıraç (sulama imkanı olmayan) arazilerde de yapılır. İlde tarım yapılan ve tarıma elverişli olan 209828 ha'lık tarım topraklarının yıllara göre değişmekle birlikte, %4.76'sı (yaklaşık 10000 ha'ı)<sup>6</sup> anason tarımına ayrılmıştır. Mevcut değerle anason tarımına ayrılan alanları, hububat, baklagiller, yem bitkileri ve meyve bahçelerinden sonra 5. sırada gelir. Bu durum il ekonomisinde tahıl ve baklagiller tarımı ile hayvancılık ve meyveciliğin önemli bir yer teşkil ettiğini işaret etmesinin yanında, anason tarımının il genelinde aynı yoğunlukta yapılmadığının da bir göstergesidir. Nitekim Burdur'daki anason tarımının ildeki dağılımına bakıldığında, özellikle batı kesiminde yer alan ilçelerde yoğunlaştığı görülür. Yeşilova başta olmak üzere Karamanlı, Çavdır ve Tefenni anason üretiminin en yoğun yapıldığı ilçelerdir. Hatta, ülkemizdeki yıllık anason üretiminin neredeyse %35 ila 40'ının sözü edilen ovalardan elde edildiği bile rahatlıkla söylenebilir. Buna karşın doğu ilçeleri olan Bucak, Çeltikçi ve Kemer'de anason tarımı hiç yapılmazken, merkez ilçe ve Ağlasun'da üretim 50 tonun altındadır (Tablo 3, Harita 2, Şekil 2).

Bu bağlamda ilin batısında genel hatlarıyla kuzey-güney yönlü olarak uzanan bu anason tarım alanını ülkemizin en önemli *anason ekim sahası ya da eksenini* olarak adlandırmak da mümkündür (Harita 1). Bu saha jeomorfolojik olarak tektonik ve tektonekarstik menşeli Erle, Irla, İsin (Eğneş), Tefenni, Haravza ve Söğüt ovalarına denk gelmektedir. Genel hatlarıyla kuzey-güney doğrultusunda yaklaşık 75 km'lik bir uzunluğa doğu-batı doğrultusunda 25 km'lik genişliğe sahip olan bu anason ekim sahasının, yaklaşık 2000 km<sup>2</sup>'lik bir alanı kapsadığından bahsetmek mümkün olsa da, sahanın kesintisiz olarak anason tarım alanlarından oluştuğunu söylemek mümkün değildir. Yıllara göre değişmekle birlikte bu 2000 km<sup>2</sup>'lik alanın ancak 8000 ila 8500 ha'lık bölümünün anason tarımına ayrıldığı söylenebilir. Geri kalan kısımda, buğday, arpa, nohut, şekerpancarı, haşhaş gibi tarım ürünlerinin ekim alanları bulunur. Nitekim anason tarımı, sözü geçen bu tarım

<sup>5</sup> Ülkemizdeki anason üretiminin son 20 yıllık (1985-2004) geçmişine bakıldığında rekoltede hızlı düşüş ya da yükselişlerin olduğu görülmektedir. 1986 yılında 6000 ton civarında olan üretim 1987'de yaklaşık 14000 tona çıkarken, hemen 1 yıl sonra 16000 tona ulaşmıştır. 1989-1990 yıllarında 8000 ila 9500 ton arasında değişen üretim miktarı, 1991'de 13400 tona, 1992'de ise 25000 tona yükselmiştir. 1990'lı yıllarda 20000 ila 28000 ton arasında seyreden yıllık anason üretimi, 2001 yılında 11000 tona düşmüştür (TÜİK, 2006:11). Bu durum, Türkiye'deki anason üretiminin iklim elemanlarının yıllık değişiminden çok, dar pazar şartlarının belirlediği talebe göre şekillendiğini, bunun da daha çok hükümetlerin tarım politikalarına dayandığını göstermektedir.

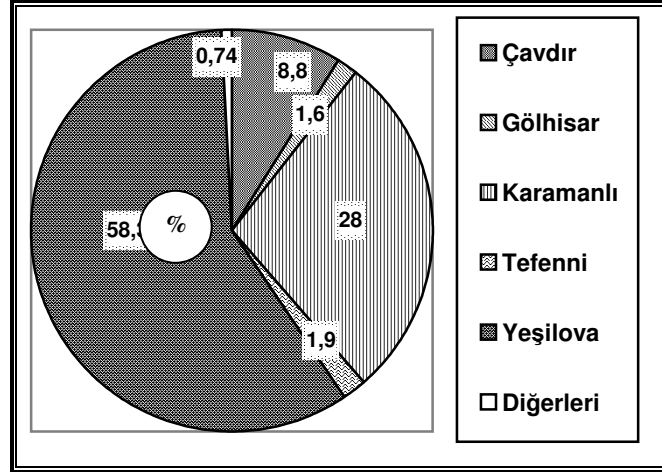
<sup>6</sup> Anason tarımına ayrılan tarım alanları 2000 yılında 14290 ha iken, 2004 yılında 8495 ha'a gerilemiştir.

ürünleriyle yıllık olarak yer değiştirilerek sürdürülür. Bu yönüyle kesintisiz bir hattın uzanışı güç gibi görünse de, ülkemizdeki en yoğun anason ekim sahası olması sebebiyle böyle bir adlandırma hiçte yanlış olmayacaktır. Bu bağlamda araştırmanın en önemli bölümünü oluşturan yerinde gözlem çalışmaları, bu ovalar üzerine yoğunlaşmıştır.

**Tablo 3.** Burdur'daki Anason Üretiminin İlçelere Göre Dağılımı (2004-2005).

İlçe	Ekilen Alan (ha)		Verim (kg/ha)		Üretim (ton)-Oran (%)			
	2004	2005	2004	2005	2004		2005	
Merkez	60	50	600	600	36	%0.7	30	%0.6
Ağlasun	5	5	400	400	2	%0.04	2	%0.04
Altınyayla	30	20	800	800	24	%0.5	6	%0.1
Bucak	-	-	-	-	-	-	-	-
Çavdır	1000	1000	500	400	500	%10.5	400	%8.8
Çeltikçi	-	-	-	-	-	-	-	-
Göhlisar	200	150	500	500	100	%2.1	75	%1.6
Karamanlı	1700	1700	750	750	1275	%27.0	1275	%28.0
Kemer	-	-	-	-	-	-	-	-
Tefenni	200	150	650	600	130	%0.2	90	%1.9
Yeşilova	5300	5300	500	500	2650	%56.1	2650	%58.3
<b>TOPLAM</b>	<b>8495</b>	<b>8375</b>	<b>555</b>	<b>542</b>	<b>4717</b>	<b>100</b>	<b>4538</b>	<b>100</b>

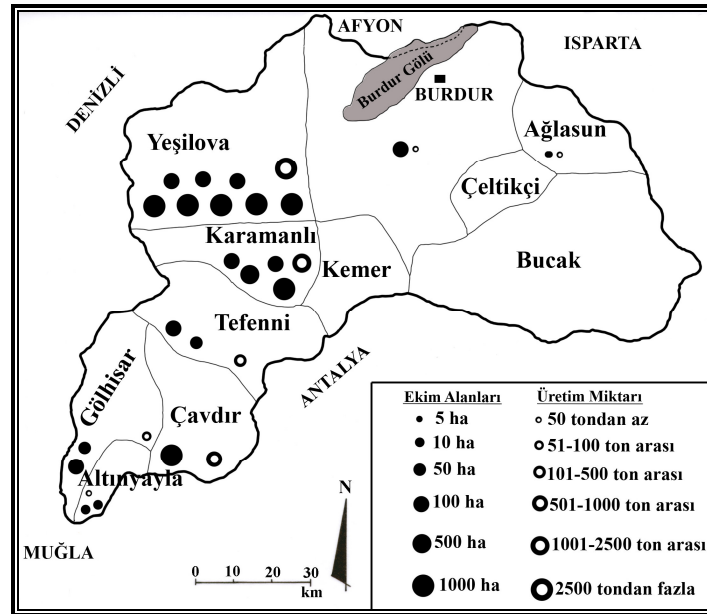
Kaynak: Burdur Tarım İl Müdürlüğü 2004 Yılı Çalışma ve 2005 Yılı Brifing Raporları



**Şekil 2:** Burdur ilinde ilçelerin anason üretimdeki payı (2005).

Anason tarımı sözü edilen ovaların taban kesiminde rahatlıkla yapılabildiği gibi bu ovaları çevreleyen yüksek alanların ovaya dönük az eğimli yamaçlarından da yararlanır. Elbette ki yer seçiminde sulanabilen ve kuzey sektörlü rüzgarlara açık olan sahaların öncelikli tercih edildiği söylenebilir. Deniz seviyesinden yaklaşık 1200-1250 m yükseklikte yer alan bu ovalarda iklimin Burdur (merkez ilçe) çevresine göre daha karasal olduğu ve

dolayısıyla anason tarımına daha elverişli olduğu önemli bir ayrıntı olarak karşımıza çıkarken, diğer taraftan ilin doğu ilçelerine oranla anason tarımının dağılışında bunun tek etken olduğunu söylemek güçtür. Nihayetinde istenildiği takdirde Bucak, Çeltikçi ve Kemer'in birçok kesiminde de anason tarımı yapılabilir. Bu ilçelerde daha fazla gelir getiren sebzeçilik başta olmak üzere meyve ve tütün tarımının yapılması, anason tarım kültürünün büyük oranda batı ilçeleriyle sınırlı kalmasına yol açmıştır.



**Harita 2:** Anason Ekim Alanları ve Üretimin İlçelere Göre Dağılışı (2005)

Arazide yapılan gözlemlerden, Burdur'daki anason tarımının neredeyse tamamının aile bireylerinden oluşan küçük işletmeler tarafından sürdürüldüğü tespit edilmiştir. Bu küçük aile işletme anlayışı, toprakların veraset yoluyla bölünmesine zemin hazırlamakta, dolayısıyla tarım alanlarının 1 dekardan bile küçük alanlara kadar (500 m<sup>2</sup> gibi) bölünmesine yol açmaktadır. Elbette ki, tarım arazilerinin bu durumu yalnız anason tarımını değil, aynı zamanda yörede sürdürülen bütün zirai faaliyetleri de olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda anason tarımına ayrılan arazilerin %70 gibi önemli bir bölümü 1 ila 4 ha büyüklüğündeki parsellerden meydana gelirken, %20'si 1 ha'dan küçük, %10'luk kesimi ise 4 ha'dan büyük parsellerden meydana gelir. Ülkemizde ortalama parsel büyüklüğünün 1.5 ha olduğu göz önüne alındığında, bu sorunun ülke geneline hitap ettiği ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan tarımsal işletmelerin veriminin rantabl olabilmesi için

parsel büyüklüğünün en az 2 ha olması gerekmektedir (Doğanay, 1987:56). Diğer tarım ürünlerinin ziraatında olduğu gibi anason tarımında da arazi parsellerinin küçük olması başta makine kullanımını olumsuz etkilemesinin yanında, modern tarım yöntemlerinin kullanılmasında da en başta gelen engel olarak karşımıza çıkar.



**Fotoğraf 3:** Küçük parsellerden oluşan anason tarlasına örnek (Yeşilova).

Anason tarımı yörede hem sulanabilen hem de sulanamayan açık tarla sisteminin yaygın olduğu arazilerde sürdürülmektedir. Anason yağış ya da nem isteği düşük olan bir bitki olmasına karşın, yine de çimlenme döneminde 1 ya da 2 kez yağışla veya sulama yoluyla bu ihtiyacın giderilmesi gerekir. Doğal olarak yağışın az olduğu yıllarda sulanmayan arazilerde verim düşmektedir. Nitekim anason tarımının yoğun olarak sürdürüldüğü ilçelerin tarım alanlarının önemli bir bölümü sulanmayan alanlardan meydana gelir (Yeşilova %69.9, Karamanlı %63.8, Tefenni %59.9, Çavdır %75.9). Bu nedenle Mayıs ve Haziran aylarındaki yağışların yörede sürdürülen anason tarımı açısından önemli olduğunu söylemek mümkündür. Diğer taraftan sulanabilen alanlarda ise akarsu ve baraj gölünden sulamanın yanında yer altı suyunun da yoğun olarak kullanıldığı dikkati çeker. Karataş Gölü, Karamanlı Barajı, Erençay (Bozçay) Değirmenler Çayı (Yeşilova) ve Değirmenler Dere (Çaltepe-Karamanlı) sulamada kullanılan belli başlı su kaynaklarını oluşturur. Sahada yapılan gözlemlerden, sulama şeklinin büyük oranda arklar vasıtasıyla geleneksel şekilde devam ettirildiği ve böylece tarımsal sulamada ihtiyaçtan fazla suyun

kullanıldığı tespit edilmiştir. Yarıkurak iklim şartlarına ve bununla bağlantılı olarak sınırlı su kaynaklarına sahip olan yörede bu durum gerçekten şaşırtıcıdır.

Anason bitkisinin hasadında özellikle bitkinin tarladan toplanması büyük oranda insan işgücüne dayanmakla birlikte, makine kullanımı da söz konusudur. Bilhassa bu konuda bitkinin yeterli boya sahip olması (50-60cm), bitkilerin tam anlamıyla olgunluk dönemine gelmiş olması ve tarla büyüklüğü gibi etmenler son derece önemlidir. Zira küçük parsellerde, yeterli boya sahip olmayan ve olgunluk dönemi geçmiş bitkilerde makineyle yapılan hasat randımanlı değildir. Dolayısıyla anason hasadında insan gücüne olan ihtiyaç günümüzde de devam etmektedir.



**Fotoğraf 4:** Hasat için kurutulmaya bırakılmış anason yığınları.

Gerek anason ve gerekse yörede anasonla birlikte yoğun olarak tarımı yapılan nohut hasadı döneminde yöredeki yerleşmeler arasında günlük işçi hareketinin yanında ülkenin değişik bölgelerinden yöreye yönelik olarak gerçekleşen mevsimlik işçi göçünden de bahsedilebilir. Yaklaşık 25-30 günlük bir süreci kapsayan bu hasat döneminde Denizli, Afyonkarahisar, Adana ve Osmaniye çevresinden bilhassa *Roman* vatandaşların yöreye geldikleri ve hasat dönemi sona erdikten sonra tekrar döndükleri tespit edilmiştir. Genellikle köylerde harman yeri olarak adlandırılan mera alanlarına yerleşen bu işçiler, büyük oranda kurdukları basit çadırlarda ve otomobillerinde kalmaktadır. Mevsimlik işçi

göçü ayrı bir çalışmaya konu olabilecek derecede geniş kapsamlı olmasından dolayı burada daha fazla değinilmemiştir.

Anasonun tarladan toplanması işlemini, tohumları bitkiden ayırma işlemi takip eder ki, bu da büyük oranda harman makinesi (patöz) veya biçerdöverle yapılır. Hatta bu konuda kesin olarak denilebilir ki, Burdur'da tarım ve hayvancılığın il ekonomisinde önemli bir yere sahip olması tarım makineleri sanayinin gelişimine de zemin hazırlamıştır. Elbette ki, bunda tahılların yanında nohut ve anason tarımının da payı oldukça büyüktür (Yazıcı, Çetin, 2005:1110).

Bitkilerden ayrıştırılan anason tohumlarının pazarlanabilecek duruma gelebilmesi ancak son bir temizleme işleminden sonra mümkün olabilmektedir. Bu işlemin de yine insan gücüne bağlı olarak yapıldığı göz önüne alınırsa, her alanda makineleşmenin olduğu günümüzde, anason tarımında insan gücünün halen önemini koruduğu söylenebilir.

Anason 2004 yılına kadar büyük oranda bir kamu iktisadi kuruluşu olan TEKEL'e pazarlanırken, bu tarihten itibaren içki fabrikalarının özelleştirilmesiyle büyük oranda MEY İçki Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ne pazarlanmaya başlamıştır. Dolayısıyla yörede üretilen anasonlar, bilhassa rakı üretiminin yapıldığı İzmir, İstanbul, Tekirdağ, Nevşehir, Diyarbakır içki fabrikalarına gönderilir. Bunun dışında gerek yöredeki küçük çaplı, ve gerekse İzmir'de tarım ürünleri ihracatı yapan büyük çaplı tüccarlar önemli bir pazar niteliğindedir. Buna bağlı olarak, anason ihracatında İzmir Limanının önemli bir yerinin olduğunu da burada belirtmek yerinde olacaktır. Büyük oranda içki sanayide kullanılan anason, diğer birçok tarım ürününe göre sınırlı pazar şartlarına sahiptir. Bu sınırlı pazar şartlarının belirlediği talep, yıllık anason rekoltesini doğrudan etkilemektedir.

### **Sonuç, Sorunlar ve Çözüm Önerileri**

Temelde iklimatik faktörlere bağlı olarak yörenin tarım kültürüne yerleşen anason tarımı, tarımsal ürün çeşitliliğinin az olduğu yöre ekonomisi açısından önem teşkil etmektedir. Öte yandan ülkenin en önemli anason ekim sahası olması boyutuyla da değerlendirildiğinde, yöredeki anason tarım kültürünün sürdürülebilirliği ön plana çıkmaktadır. Bu noktada sözü edilen tarımsal faaliyetle ilgili aşağıda sıralanan sorunlar tespit edilmiş ve bunlara öneriler getirilmiştir.

-Tarım arazilerinin küçük parsellere bölünmüş olması, sadece anason tarımına değil, yörede sürdürülen tarımsal faaliyetlerin tamamı için de önemli sorunlardan birini oluşturmaktadır. Aslında, bunun ülkemizin geneline hitap eden bir sorun olduğunu da ayrıca kabul etmek gerekir. Dolayısıyla sorunun çözümü ülke genelinde yapılacak konsolidasyon çalışmalarının başarısına bağlı olmasına karşın, günümüze kadar bu konuda gerçekleştirilen çalışmaların beklenen düzeyde sonuç vermediği de kabul edilmesi



gereken diğerk bir gerçektir. Bu bağlamda yöredeki sorunun çözümüne giden en etkili yol, tarım sektöründe çalışan kişilerin bu konuda hassasiyet göstererek, mal paylaşımı yapılırken mümkün olduğu kadar parsellerin parçalanmamasına özen göstermeleri olacaktır. Diğerk bir deyişle, arazilerin paylaşımı parsel bazında olmalı, parseller üzerinde paylaşımaya gidilmemelidir. Öte yandan kabul edilmesi gereken bir gerçekte şudur ki; yörede toprak paylaşımında duygusal etmenlerin ön planda olmasına neden olan anlayış (toprağın ata yadigarı gözüyle bakılması sonucunda her parselden pay alma) ortadan kalkmadıkça bu öneriyi gerçekleştirmek son derece güçtür.

-Tespit edilen diğerk bir sorunun yine yöredeki tarım sektörünün geneline hitap ettiği söylenebilir. Yarı kurak iklimin egemen olduğu yörede su kaynaklarının da son derece sınırlı olduğu bilinmesine karşın, geleneksel sulama yöntemlerinin sürdürülmeye çalışılması su kaybının büyümesi açısından büyük sorundur. Dolayısıyla yörede sürdürülen anason ve pancar tarımında kullanılan sulama yöntemlerinin terk edilmesi, bunun yerine bilhassa pancar, fasulye, yonca gibi yoğun sulama gerektiren tarım ürünlerinde yağmurlama ya da damla sulama yöntemlerinin kullanılması hayatidir.

-Sulamada kullanılan geleneksel yöntemlerden dolayı ortaya çıkan sorunlara ek olarak, sulama işleminin zamanlaması konusunda da bazı sorunların olduğu söylenebilir. Bilhassa Haziran ve Temmuz aylarında yapılan sulamaların gün boyu sürdürülmekte olması, bizde bu işin bilinçsizce yapıldığı kanaatini oluşturmuştur. Oysa ki, bu dönemde yapılacak olan sulamaların büyük oranda geceye ya da günün serin saatlerine (sabah, akşam) kaydırılması gerek su tüketiminin azaltılması ve gerekse çiçek açma dönemindeki bitkilerin zarar görmemesi açısından daha etkili olacaktır. Bu konuda çiftçilerin İlçe Tarım Müdürlüğü ve Ziraat Odaları yetkilileri tarafından bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

-Yerinde yapılan gözlem ve mülakatlardan, üreticilerin bu konuda kooperatifleşme gibi herhangi bir birlik oluşturmadığı tespit edilmiştir. Bu durum birçok sorunun çözümünü zorlaştırdığı gibi, özellikle ürünün pazarlanmasında büyük sorunların doğmasına yol açmıştır. Özellikle anasonun en önemli alıcısı konumunda olan TEKEL'e bağlı içki fabrikalarının 2004'ten sonra özelleştirilmesi sorunun büyümesine neden olmuştur. Açıkça ifade etmek gerekirse, örgütlenememiş olan anason üreticisinin kaderi bu tarihten sonra özel işletmelerin inisiyatifine kalmış, dolayısıyla bireysel hareket etmek zorunda kalan ve ürününü biran önce paraya çevirmeye çalışan üreticinin fiyat belirleme konusunda pazarlık payı ortadan kalkmıştır. Bu durumun son yıllarda üreticilerde anason ekimine karşı isteksizliğin ortaya çıkmasında ve buna bağlı olarak üretimin geçen yıllara göre gerilemesinde etkili olduğu söylenebilir. Kesin olarak denilebilir ki, sorunun çözümüne yönelik olarak en etkili adım, Yeşilova'daki üreticiler başta olmak üzere yöredeki bütün üreticilerin örgütlenmesidir. Diğerk taraftan, yöredeki çiftçilerin böyle bir örgütlenmeye

sadece anason üretimi ve pazarlaması konusunda değil, diğer zirai ve hayvansal ürünlerin üretimi ve pazarlanması konusunda da önemli ölçüde ihtiyacı olduğunu burada belirtmek yerinde olacaktır.

-Anason tarımına bağlı olarak yöreye her yıl Muğla çevresinden onlarca arıcı gelir. Aynı bir çalışmaya konu oluşturabilecek olan arıcılıkla ilgili bu göç, anason tarımının başka bir sektörün gelişmesinde yaptığı desteği ortaya koyar. Diğer taraftan yöredeki anason tarımının da bu faaliyetten bitkilerin tozlaşması yönüyle olumlu etkilendiği kabul edilmesi gereken başka bir gerçektir. Fakat yöre çiftçilerinin bu konuda yetersiz kalan bilgi düzeyine bağlı olarak, uygulamada durum bu kadar olumlu algılanmamakta, dolayısıyla bitkinin çiçek açma döneminde artan arı popülasyonuna karşılık üreticiler zirai ilaç kullanımına yönelmektedir. Arıların bitkinin çiçek öz suyunu aldığı, dolayısıyla rekoltenin düşmesine yol açtığı gibi bilimsel temeli olmayan bir kanaate sahip olan üretici, arıların toplu bir şekilde ölümüne yol açtığı gibi iyi bir tozlaşmanın olmasına da engel olmaktadır. Bu durum arıcılık sektörü açısından önemli bir sorun olmasının yanında, bitkilerin tozlaşması açısından da küçümsenemeyecek derecede önemli bir sorun niteliğindedir. Sorunun çözümüne yönelik olarak, üreticilerin bilinçlendirilmesi ve bu yanlış kanaatin ortadan kaldırılması gereklidir. Hatta mesele burada bırakılmamalı, anason tarımına bağlı olarak oluşan bu arıcılık potansiyeli göz önüne tutularak, yörede arıcılık faaliyetlerinin geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

-Ülkemizdeki hızlı kentleşme sürecine bağlı olarak kentsel alanların değer kazanması, kırsal yerleşmelerden kentlere dönük olarak doğrudan bir göç hareketinin oluşmasında etkili olmasının yanında, göçe katılmasa dahi en yakın kentlerden arsa ya da konut sahibi olma, yani kentlerde oluşan ranttan pay kapma isteği yaratmıştır. Dolayısıyla kırsal yerleşmelerde tarım ve hayvancılıktan elde edilen ve büyük oranda tarımsal faaliyetlerin geliştirilmesinde kullanılması gereken finansman doğrudan kentlere aktarılmaktadır. Denizli ve Antalya gibi yöreye yakın mesafedeki cazibe merkezlerinin ortaya çıkışı ve yörede yaşayan üreticilerin bu kentlerde arsa, konut sahibi olması bu olguyu destekler niteliktedir. Bu durum tarım alanlarının gerçek değerini yitirmesinde etkili olduğu gibi, üreticinin tarımsal faaliyetleri masraf gerektirmeyen geleneksel yöntemlerle sürdürmesinde de etkilidir. Diğer taraftan problem sadece anason ya da yöre tarımına yönelik ortaya çıkmış bir tehdit olmayıp, aynı zamanda ülke genelindeki tarım sektörüne dönük bir tehdittir. Bu nedenle çözüme yönelik çalışmaların kapsamı da ülke geneline yönelik olmalıdır.

-Yöredeki anason tarımının sürdürülebilirliği açısından atılabilecek en önemli adımlardan biri de, yeni kurulmuş olan Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi bünyesinde bir

Anason ve Anason Ürünleri Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin oluşturulmasıdır. Böylece anason tarımının gelişmesine yönelik en önemli çalışmalardan biri yapılmış olacaktır.

-Diğer taraftan küreselleşen günümüz dünya ticaretinde marka ve dolayısıyla tescilin önemi son derece büyüktür. Her türlü ürünün ticari değeri, aldığı tescil ve markasına bağlı olarak değişmektedir. Kaldı ki, halk arasında dahi tarım ürünlerinin kalitesini belirtmek amacıyla ürünlerin Ödemiş Patatesi, Adana veya Diyarbakır Karpuzu gibi...yer adlarıyla birlikte verildiği bilinir. Günümüzde bu durum Türk Patent Enstitüsü tarafından verilen tescille yapılmaktadır. Bu bağlamda bu kuruma yapılacak olan başvuruyla *Burdur Anasonu* adıyla bir tescil alınabilir. Bu tescil, ticari bir unvan olmasının yanında ülkemizde anason tarımını en yoğun ve en kaliteli şekilde sürdüren bu yörenin tanıtımı için de katkıda bulunacaktır. Kurulması yönünde öneride bulunduğumuz, üretici teşkilatları ile Anason Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin atacakları ilk ve en önemli adım bu olmalıdır.

Mevcut eksikliklerle birlikte sürdürülmeye çalışılan anason tarımı tespit edilen sorunların ortadan kaldırılmasıyla, hem yörenin kalkınmasında daha önemli bir rol üstlenecek ve hem de ülkemiz içki sanayisi için yerli bir hammadde olmaya devam edecektir.

#### **Yararlanılan Kaynaklar**

**Bulut, İ., 2006,** Genel Tarım Bilgileri ve Tarımın Coğrafi Esasları (Ziraat Coğrafyası).

Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.

**DİE, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004,** Tarımsal Yapı (üretim, fiyat, değer) Ankara.

**Doğanay, H., 1987,** Ziraat Coğrafyası (Genişletilmiş 2. Baskı). Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Ders Notları, No:23, Erzurum.

**Doğanay, H., 1998,** Türkiye Ekonomik Coğrafyası.Çizgi Kitabevi, Konya.

**Doğanay, H., 2007,** Ekonomik Coğrafya 3 Ziraat Coğrafyası. Aktif Yayınevi, İstanbul.

**Koca, H., 2006,** *Türkiye'de Yerfıstığı Tarımı: İmkanlar ve Sorunlar.* Doğu Coğrafya Dergisi, sayı:11, s:7-39, Çizgi Kitabevi, Konya

**Özçelik, H., Balabanlı, C., 2005,** *Burdur İlinin Tıbbi ve Aromatik Bitkileri.* I. Burdur Sempozyumu 16-19 Kasım 2005, Cilt 2, s:1127-1136, Burdur.

**Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, 2004,** Burdur Çalışma Raporu. İl Tarım Müdürlüğü, Burdur.

**Tunçdilek, N., 1951,** *Burdur Depresyonunda Ziraatın Özellikleri.* İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi, cilt 1, sayı: 1, İstanbul.

**TÜİK, 2006,** Tarım İstatistikleri Özeti 1985-2004. Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara.

Burdur İlinde Anason Tarımının Coğrafi Esasları

**Yazıcı, H., Çetin, B., 2005,** *Sanayi Coğrafyası Açısından Bir Araştırma; Burdur Tarım Alet ve Makineleri İmalat Sanayi.* I. Burdur Sempozyumu (16-19 Kasım 2005), M. Akif Ersoy Üniversitesi, Cilt 2, s:1103-1114, Burdur.

**İnternet**

<http://www.tarim.gov.tr/arayuz/>

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Anason>

<http://www.bahce.biz/bitki/baharat>

<http://faostat.fao.org/site/>

[http://www.mey.com.tr/u\\_raki\\_yeni.html](http://www.mey.com.tr/u_raki_yeni.html)

<http://www.mey.com.tr/tarihce.html>